

Ugy is tehetünk, hogy a körbe eső törzsek közül a vastagabbakat egyenként, a vékonyabbakat pedig átlagtörzsszel becsüljük meg.

Egyenletes állományban elég a körök törzsszámát megolvasni s az átlagos törzsszámmal és átlagos törzsszel számítani ki a fatömeget.

A körök használatát kezdő becslőknek nem tudom eléggé ajánlani. Az erdőben való járás-kelés közben számottevő idővesztés nélkül vehetjük fel egy-egy körnek a törzsszámát vagy fatömegét is s ezzel gyakoroljuk magunkat; adandó alkalommal pedig a körök megóvnak durva hiba elkövetésétől.

Többé-kevésbé zárt faállományoknál az 0.1 holdnyi 18 lépés sugaru kör használatát ajánlom; ezzel legegyszerűbb a számítás is és már elég nagy ahhoz, hogy vastag erdőben is elég törzs kerüljön belé. Jó lehetőleg mindig ugyanazt a kört alkalmazni, mert így pontosabb eredményhez juthatunk.

Minél részletekbe menőbben, minél belterjesebben foglalkozunk az erdővel, annál inkább hasznát veszszük, de szükségünk is van a szemmel való becslés készségére. A jelek arra intenek, hogy ez az idő nálunk is elkövetkezett.

A járási erdőőri intézmény államosítása.

Irta: *Craus Géza Aladár.*

Az 1879. évi erdőtörvény 22. §-a értelmében, a 17. §-ban elősorolt erdőbirtokosok elegendő számú erdőőrt kötelesek tartani; az erdészeti bizottságok azonban megengedhetik, hogy kisebb terjedelmű erdők birtokosai „közös” erdőőr tartására egyesülhessenek. Ezen törvényes intézkedés képezte alapját az u. n. járási erdőőri intézménynek, mely az erdőtörvény életbeléptetése után, az egyes vármegyékben nagyon hasonló szervezettel, de rendkívül változó javadalmazással létesült; mert voltak és vannak megyék igaz hogy csekélyebb számmal, melyek a megélhetést biztosító fizetések mellett már a nyugellátás kérdését is a megvalósulás felé vitték, míg másoknál s pedig a legtöbbször a díjazás még a mindennapi kenyeret s a nehéz szolgálat igényelte ruházatot sem biztosítja.

Ennek daczára az állami kezelés törvénye előtt a járási erdő-
őri személyzet panaszát alig lehetett hallani. Vajjon miért?

Mert a „megyei“ „járási“, erdőgondnokságok idejében az erdőőrök szolgálati kötelességei nagyrészt csupán az évi vágások kihasználása s felújítása körüli munkálatokra terjedt ki s így több szabad idővel rendelkezvén, ezen időt saját, vagy bérelt mezőgazdaságukra, vagy megélhetésüket biztosító egyéb foglalkozásaikra használhatták fel.

Mert másrészt akkor az erdőbirtokosokkal nem kerültek ellentétbe s inkább tényleges segítségükre voltak s ezt a birtokosok is tudva és érezve, az így kifejlődő jó viszony az erdőőrök szolgálatát kevésbé terhessé tette.

S mert végül, az erdőőri fizetések már a kezdet azon idejében a maival majdnem megegyező összegekben lévén megállapítva s rendszeresítve, természetesen *akkor* inkább megfeleltek az élet-szükségleteknek, mint ma.

Az 1898. évi erdőtörvény s annak nyomán kiadott rendeletek a teendők egész sorozatát csatolták az erdőgondnokságok megelőző kötelmeihez. A kétségkívül a modern kulturát s a köz anyagi érdekeit is szolgáló s a legjobb intencziókkal közreadott, csak épp az érdekeltek részéről kezdetben bizalmatlansággal fogadott birtokossági szervezkedések, a tulajdonviszonyok rendezése, a szabályzatok életbeléptetése, személyzeti kérdések, az előrehaladt kopármunkálatok nyomán beállott legeltetési mizériák megoldása, telekkönyvi munkálatok, csemetekertek s ezek terményeinek kezelése, a felszaporodott kihágások, áthágások ügyei s a mindezekkel kapcsolatos írásbeli munkálatok stb. az érintkezést oly sűrűvé s feszélyezetté tették a tisztí s erdőőri személyzet és a birtokosok között, hogy utóbbiaknál a kezdet bizalmatlansága után tapasztalt lassu belenyugvás bizony kezdett eltűnedezni; bizonyos idegesség kapott lábra, mely néhol teljes ellenszenvvé fajult el.

Mindenki tudja, hogy ezen — mondhatni — lázas munkából az óriási erdőgondnoksági kerületek mellett a járási erdőőrök is kiveszik részüket s ők érintkeznek legsűrűbben a birtokosokkal.

Könnyen elképzelhető tehát, hogy az ódium oroslánrésze, melylyel a birtokosok a folytonos csilingelésekkel kapcsolatos s őket idegesítő különféle — sokszor aprólékos — rendelkezések,

utasítások, meghagyások révén a kezeléssel szemben vannak, — az erdőőrökét éri. S hatványozottan érzi az erdőőr a tenger szidalom között — melyben részesül — a lealáztatást, midőn a birtokos szemére hányja, hogy fizetését ő adja neki.

Az erdőőr és birtokos közötti nem jó, de csak tűrhető viszonynak tehát már vége van s az erdőőr ma már oly érzéssel lép be egy birtokoshoz, mintha gyanítá, hogy kifelé könnyeben fog menni. Elképzelhető ezek után, hogy a birtokos sem igen iparkodik a hírül hozott megbízásokat teljesíteni; a mi ismét összeütközésbe hozza az erdőőrt erdőgondnokával. S ha már kikapott a birtokostól, duplán lesz ebben része feljebbvalójától. Tessék ezen szolgálatba beleképzelni magát!

De azt is észreveszszük az eddigiekből, hogy az erdőőrnek — a nagyon is sok irányu kötelmeiből s teendőiből folyólag — fizikai ideje is ugyancsak ki van mérve. Az erdei vágások munkálatait, ami egyik legfontosabb teendője volna, már alig-alig ér rá csak futtában megtekinteni is. Hogy pedig kis fizetését a megélhetés szükségleteinek beszerezhetőéséhez házi, vagy gazdasági munkával pótolhassa, arról már régen nincsen szó.

Végül a tisztességes megélhetésről igazán fölösleges egy szót is vesztegetni. Tizenöt év előtti 5—600 koronája biztosított részére annyi élelmet és ruházatot, amennyit a mai időben 1500 koronáért is alig tudna beszerezni. Pedig az a fizetés, az erdészeti bizottságok irgalmának folyományaként, ha egy pár megyében emelkedett 1—200 koronával, a legtöbb megyében mai nap is a régi 600 koronával van megállapítva!

Röviden szólva tehát: a járási erdőőr, az állami kezelés és erdővédelem sok irányu teendőinek segédmunkásaként szünet nélkül járva-elve, rendszeren egy hónap alatt alig beszaladozható nagy kerületében, jó és rossz időben, fagyban, hóban és tikkasztó forróságban, nappal és sokszor éjjel, családját alig látva, lekoptatja lábait, reumával és gyomor bajokkal küzködik, veszekszik a nép söpredekével, harcol a fa- és vadorzókkal, erdei s kopárfásítási munkákat végez, gyermekeknek és aggoknak szállítja postás s illetve gyorsfutárként az üzenetek, meghagyások tömegeit, lepocskondiáztatik az erdőbirtokosoktól, kikap az erdőgondnokától, tárgyalásoknál összeszidják a szolgabírák s ezek mellett éheznek, küzköd s a kétségbe-

esésig gyötrődik naponta a családja fentartása, gyermekeinek ellátása s aggkori reménytelen idők eljövetele felett s végül senkitől egy jó szóhoz sem jutva, lebeg Mohamed koporsójaként ég és föld között! Ez a járási erdőőr!

Az igazságszolgáltatásnak megvan a sok szolgálja, börtönőre, rendőrsége; pénzügyigazgatóságnak a finánczai; államépítészeti hivataloknak az utmesterei, utkaparói; vasut, posta, távirda hivataloknak a sok mindenféle altisztje, szolgálja; kulturhivataloknak a rétmesterei; az erdészeti adminisztráció sem nélkülözheti az altiszt szervezetet, sőt arra éppen az állami kezelésbe vett erdők szolgáltatának sajátossága mellett az őrzés fogalmát meghaladó jelentősége van.

Egyesületi titkárunk az E. L. f. évi 4. füzetének vezető cikkében többek között a következőket mondja: „... addig is, amíg a községi erdők adminisztrációja fokozatosan oda fejlődik, hogy minél több helyen átlépve az ugynevezett műszaki teendők ellátását, valóban *gazdasággá* válik...” Ki gondolhatná ezt a fejlődést éppen az elszórt, apró községi és volt urbéres birtoknál az erdőgondnoki kerületek lényeges kisebbitése és kellő számú képzett és begyakorolt altiszt személyzet nélkül?

A készülöben levő új erdőtörvény rendelkezései eddig ismeretlenek, de kétségkívül az erdők fentartásának fokozottabb szolgálatát célozzák, amely cél elérésében különösen az állami kezelésbe vett községi stb. erdőkben nem kicsinylendő szerepköre jut a járási erdőőri intézménynek is.

El sem lehet azonban képzelni, hogy ez az intézmény hivatásának a jelenlegi szervezetében, a jelenlegi nyomoruságos viszonyok között megfelelhessen, ami már magában hézagot jelent a várható új erdőtörvény egyik részének végrehajtásában. A fenforgó tarthatatlan állapoton egyedül e szervezet teljes államosítása segíthet, melynek az ügy érdekében a törvény életbe léptetésével egyidejűleg kellene megtörténnie!

Az a nézet, hogy a dolog menni fog a mostani járási erdőőrökkel is csak úgy, mintha állami közegek lennének, eltekintve az erdőbirtokosok azon jogos érvelésétől, hogy ezen személyzet, egyedül általuk fizettetvén és tartatván fenn, az állam saját rendelkezéseinek végrehajtására nem használható fel, mondom ez az érvelés az eddigi tapasztalatok szerint nem helytálló.

Biztos vagyok különben abban, hogy az altiszti intézmény államosításának tárgyi okokból nincsen is egyetlen gyakorlati tapasztalatokkal bíró ellenzője sem s inkább csak az anyagi kérdések azok, melyek a gyors megvalósítás ellen felhozhatók. Pedig komoly okot ezek sem képezhetnek arra, hogy az erdészeti szolgálat egyik jelentékeny ágazata és a szynlődő személyzet érdekében egyaránt elkerülhetlen államosítás megtörténjék.

Kicsinyes az anyagi kérdés, mert hiszen két milliárdos évi költségvetéssel dolgozó államunkban, sokat mondva, kétszázézer koronás többlet számba alig is jöhet. Kevésbbé közérdekű dolgokra hasonlíthatatlanul nagyobb összegeket fordítunk.

Mindenesetre keresni kellene és lehetne is találni módot arra, hogy még ezen kiadások is csökkentessenek.

Amerre eddig jártam s ahol vagyok, az erdészeti bizottságok, tekintettel a kétségbeejtő aggkori nyomorra, mely a nyugdijellátás hijján, a szolgálati felmentéssel, a szegény erdőőri személyzetre egykor nehezeden fog, mindenhol gondoskodtak az u. n. *erdőőri nyugdíjalapok* megteremtésével arról, hogy a személyzet a rokkantság idejére ne legyen kénytelen szegényszemre is koldusbothoz nyulni.

Ezen nyugdíjalapok bevételeit az erdei kihágások kártérítési s büntetési összegei s a rendkívüli fahasználatok értékeinek a vevő és eladó által fizetendő egy-egy százaléka képezik. Az alapok létesítése körül felmerült eljárások eredményeként állítom, hogy ezen intézkedések ellen felzudulás egy megyében sem fordult elő, sőt a birtokosok tekintélyes része, ugyszintén a favállalkozók azokat nemcsak megnyugvással, de nagy jóindulattal fogadták. Ezen alapok már némely helyt tekintélyes összegeket képviselnek.

Az államosítás alkalmával az állam ezeket az alapokat joggal veheti át.

Az alapokat képező összegekre az államnak egészen jogos igénye van. A kihágások felfedezése, feljelentése, letárgyalása, az összegek behajtása s elhelyezése mind oly munkálkodás, mely az állam hivatalos közegeinek — a megyék államosításával tisztán ezen közegeknek — s hatóságoknak teendőit képezi s melynél az erdőbirtokosnak egyáltalán semmi ténykedése nincsen. S mert tehát így, a szóban levő összegek az állami közigazgatás ténykedésének

eredményei, az erdőbirtokos ezeket annál kevésbé igényelheti, mert az ő tulajdonképeni veszteségét, a részére mindig megállapított kárértékek megtérítik. Különben is a közélet egyéb terén előforduló kihágások büntetés összegeit sem kapják a sértett felek.

Ép így a rendkívüli használatok értékeinek egy-egy százaléka sem esnék jogosulatlanul az állam javára, mert ezeknél is a becslési s árverési s az ezeket előkészítő munkálatok az állami közegek teendőit képezik.

A járási erdőőri intézmény államosítása ellen hallottam még azzal is érvelni, hogy az állam nem vállalhat felelősséget az ellopott s ki nem derített termék, vagy az okozott kár értékeért. Hát azt hiszem, hogy erre nem is lenne szükség; aminthogy a fővárosban sem jutna senkinek eszébe a kasszafurók leleményessége által eltulajdonított százezreket az államon visszaperelni csak azért, mert a közbiztonságot állami rendőrség látja el.

De eltekintve mindezekről, ha az állami erdőőrzés költségei teljesen megtérítetlenül is szakadnának az állam terhére, a megvalósításnak ez sem képezheti akadályát, mert a községi stb. erdők szolgálatának jobb ellátása valóban közérdek s így költségei a közadózás terhére eshetnek.

FAKERESKEDELEM.

Az erdélyi fakivitel megbénítása. A belföldön uralkodó, kevésszörrel üzleti viszonyok mellett fatermékeinknek külföldön való elhelyezése kettős fontossággal bír. Ez a kivitel, mely évi 12.000 vagonra becsülhető, most a román kormány egy intézkedése által teljesen megbénul, amennyiben a román államvasutak a Magyarországból és Ausztriából a román kikötőkbe menő faszállítmányok tarifáját 60 százalék-kal felemelték, ami vagononként 44, illetve 49 leit tesz. Az érdekeltek illetékes helyen közbenjártak, hogy ez a tarifaemelés legalább novemberig elhalasztassék, hogy az eddig létrejött kötések még a régi tarifa alapján lehessen elszállítani.

A Máv. talpfaverseny­tárgyalása április 15-dikén folyt le. Mint előrelátható volt, a versengés igen heves volt, úgy hogy a